

HU

ILLAT-ALBUM

Vezető a Hopp Ferenc Ázsiai Művészeti Múzeum
Gendzsi herceg nyomában – Japán képen és írásban
című kiállításához

Az „illat-album”, amelyet kezében tart, a kiállítás első három termében segíti az eligazodást. Használata nem kulcsfontosságú a kiállítás által közvetíteni kívánt esztétikai értékek befogadásához, ugyanakkor böngészésével további, a terekben fel nem lelhető információkhoz juthat.

A füzetet középen kinyitva Gendzsi herceg családfáját találja meg, amely a regény mintegy ezerkétszáz oldalán szövődő rokoni és szerelmi kapcsolatokat ábrázolja. Az ötvennégy, számozott oldalon a regény ugyanennyi fejezetének rövid összefoglalója olvasható. Különösen nagy segítséget jelenthet a vezető forgatása az első teremben látható festett albumnál, amelynek jeleneteit nem a regény sorrendjét követve ragasztották a hordozófelületre, valamint a harmadik terem fametszetsorozatainak értelmezésénél. A rövid összefoglalóban olvasható idézetek a *Gendzsi szerelmeiből* származnak (Budapest, Európa, ford. Gy. Horváth László, 2009).

Minden oldalon olvasható egy-egy vers, ezek a kiállítás második termében régi japán nyelven felírt, a *Gendzsi regényéből* származó *vakák* magyar fordításai (szintén Gy. Horváth László tolmácsolásában). E versek tartalmának megismerése segít abban, hogy a látogató összeköthesse a teremben kiállított műtárgyakat, illetve tulajdonságaikat, a rajtuk látható szimbólumokat azokkal az érzelmekkel, amelyeket a tárgyak mellé írott versek közvetítenek. Az öt merőleges, valamint változó számú vízszintes vonalból felépülő geometrikus szimbólumok, az ún. *Gendzsi-monok* rendszerével a kiállítás harmadik termében találkozik a látogató. Az 54 jel rendszere – az 54 fejezethez kapcsolódva – az illatok harmóniájának segítségével, a regény egy-egy fejezetét jelképezi, melyek tartalma minden egyes jellel közös oldalon szerepel. A japán illatjátékoknál a játékmester egy illat-albumot adott körbe a játékosoknak. A kis kézikönyv minden lapján egy *mon*, a hozzákapcsolódó *Gendzsi*-fejezet címe, egy ötsoros vers (*vaka*), valamint egy miniatűr rajz volt látható, ami az eligazodást segítette a monumentális regényben. Reméljük, hogy az illat-album a kiállítás során is megbízható vezetőnek bizonyul. Kellemes időutazást!

„Ígéreted, hogy nem változol, lett a társam.
Sóhajom társult fenyők közt motozó szélhez.”
II. 33. (18.)

1. A CSÁSZÁRFA PAVILON

A császár és ágyasa, Kiricubo gyermeke megszületik. A ragyogó gyermek a Gendzsi nevet kapja. Mivel édesanyja korán életét veszti, a császár új hölgyet, s egyben fia számára mostohaanyát hoz a palotába, a gyönyörű Fudzsicubót. Gendzsi igen fiatalon beleszeret Fudzsicubóba, s hozzá hasonlítja majd minden későbbi szerelmét. Mivel Gendzsi édesanyjának alacsony rangja miatt a fiúnak nincsenek komoly támogatói az udvarban, a császár úgy dönt, közrendűvé fokozza, hogy megóvja életét az intrikáktól. Ezért Gendzsi udvaroncként éli mindennapjait.

Az első fejezet ábrázolása a tizenkét éves Gendzsi felnőtté avatási ceremóniáját jeleníti meg:

„A rituális hajvágást a kincstár titkára hajtotta végre. [...] A ceremónia végeztével a fiú visszavonult, hogy felnőttadrágot öltson, majd pedig lement az udvarba, hogy táncléptekkel hódoljon az uralkodónak. Szem nem maradt szárazon a gyülekezetben.” (I. 37.) „A miniszter a hosszú kerti hídon lemenve tisztelgett a császár előtt. Ott átvette többi jutalmát: egy lovat a császári istállóból és egy sólymot a titkárságról. A császár trónusa alatt, az udvaron a hercegek és udvaroncok is rajjuknak megfelelő ajándékokat kaptak.” (I. 39.)

Az első fejezethez tartozó képen a császár, akinek jelenlétét Gendzsi meghajlásának iránya és az udvaroncok elhelyezkedése sugallja, a japán képalkotás szokása szerint rejtve marad. Ennek oka az, hogy a sintó vallás szerint a császár maga is *kami*, vagyis sintó istenség, ezért arcának ábrázolását kerülik. Gendzsi még felnőtté avatása estéjén feleségül veszi a bal felőli miniszter lányát, Aoit, akinek neve annyit jelent: „mályvarózsa”. Gendzsi és Aoi házasságát előre eltervezték, a két fiatal korábban sosem találkozott. Házasságuk nem lesz boldog.

„Céltudatos szellő szilvánk illatát lebbenti,
megérzi vajh a csalóány, s enged a hívásnak?”
III. 110. (43.)

2. A REKETTYE

Egy esős, nyári éjjelen a tizenhét éves Gendzsi és barátja, Tó no Csúdzsó a császári palota egyik pavilonjában a nőkről, szerelmi kalandjaikról diskurálnak.

„– A nőekkel is úgy van az ember, mint minden egyébbel: tökéleteset alig találni. Szomorú tény ez, amit az évek során jól megtanultam. Első pillantásra sokféle nő elfogadhatónak látszik. Kis levélkék, válasz erre meg arra, és mind-mind érzékenységet, kifinomultságot sugall. De amikor megpróbálsz kiválogatni a legkülönbeket, rájössz, hogy kevesen kerülnének fel a listádra. Mindegyiknek megvan a maga kis fortély... [...] Így azután eljár sz hozzájuk, és mindig ugyanaz a vége: a látszat csal.” (I. 44.)

Másnap Gendzsi egy nagyobb társaság tagjaként Kii kormányzójának gyönyörű kertjében hűsöl. A kertbe nemrég bevezették a folyó vizét, ami hűvöset és egyben kellemes látványt nyújt Gendzsinek és kíséretének. Az éjszaka folyamán sikertelenül próbálja meghódítani a házigazda fiatal mostohaanyját, Ucuszemit, „a kabóca hölgyét”. Ucuszemi visszautasítja közeledését, így Gendzsi végül helyette a hölgy fiatal öccsével keveredik romantikus kalandba.

3. A KABÓCA HÉJA

Ucuszemi öccse belopja Gendzsit Kii kormányzójának házába, amíg a házigazda vidéken tartózkodik. Gendzsi *go*-játékba merülve találja Ucuszemit, akinek partnere a nyugati szárny hölgye. Ucuszemi megsejti Gendzsi jelenlétét, és időben elzárkózik. Gendzsi pedig tévedésből szíve hölgye helyett a vendéggel tölti az éjszakát, majd menni készül.

„...emlékül magával vitte azt a nyári köntöst, mellyel bizonyára a másik hölgy takarózott.” (I. 87.)

Erről a köntösről kapta a nevét Ucuszemi. A hölgy köntösének ürességét a kabóca levetett héjához hasonlítja a herceg Ucuszeminek címzett versében. Gendzsinek, mint azt az album lapja mutatja, éjnek idején ki kell lopakodnia a tolóajtók által teljesen bezárt villából.

*„Háromezer évente virágzik, s én láttam.
Mit nekem gyarló hegyi cseresznye!”*
I. 141. (5.)

4. ESTELI ARCOK

Gendzsi beteg dajkája látogatására indul a fővárosban. A környék omladozó viskóira felkapaszkodó „esteli arcok”, azaz a díszök fehér virágai azonban – melyek csak az esti órákban veszik fel tölcsér alakjukat – megtorpanásra készítenek. Kérésére, szolgálja szakít egy virágot, közben egy kislány lép ki egy tolóajtón át, és egy illatosított legyezőt ad át neki, hogy arra tegye a virágokat.

Az album lapján főhősünk a legyezőre helyezett fehér virágokat vizsgálja, és a hölgy kilétén mereng.

*»Megsejtettem én, ki arca lehet
az a harmatban fénylő esteli arc.«* (I. 97.)

Bár Gendzsi sikeresen meghódítja a hölgy szívét, boldog kapcsolatuk csak rövid életű lesz. Júgao a fejezet végén szellemkísértés áldozatává válik és életét veszti. Gendzsi csak utólag jön rá, hogy a hölgygel barátjának, Tó no Csúdzsónak volt korábban románca, s közös gyermekük is született. Gendzsi gondoskodik a gyermek elrejtéséről és neveltetéséről.

„Nem feledem, micsoda mélybe merültem,
s most elborítana mind e lilaakáchullám.”
ll. 374. (34.)

5. A KIS MURASZAKI

„Gendzsit ki-kiújuló maláriarohamok gyötörték. Minden elképzelhető vallási szertartást megrendeltek már, de egyik sem segített. [...] Valaki jelentette, hogy él az északi hegyek között egy bölcs, mindenféle gyógyítások tudója. [...] A templom az északi hegyek belsejében állt.” (l. 129.) „Gendzsi néhány lépéssel odébb ment a barlangtól, és szemügyre vette a kilátást. A templom magaslaton állt, alatta más templomok, szétszórva. Lejjebb, a kanyargós ösvény mentén vesszőből font kerítést pillantott meg, mely jobb minőségű volt a többinél. Mögötte épületek és galériák szépen kialakított együttese, a kertben sudár fák nőttek.” (l. 130.)

A házban nevelőivel együtt a gyermek Muraszaki lakik, Fudzsicubo unokahúga. A leány, akinek vonásai nagyon emlékeztetik Gendzsit Fudzsicubóra, első látásra elbűvölik őt. Hosszas kérelés után eléri, hogy a lány gyámja, a főpap beleegyezzen, hogy magához vehesse s folytathassa a kis Muraszaki nevelését. A leány a regény folyamán a herceg hű párja lesz egész életén át.

„Sziklák közt megbúvó, változatlan tengeri fű
verseng figyelemért e napon az írisszel.”
l. 397. (14.)

6. A SÁFRÁNYVIRÁG

Gendzsi elindul, hogy meglátogassa Hitacsi hercegnőt magányos otthonában. „Arra gondolva, hátha lát valami érdekeset a főházban, Gendzsi a bambuszkerítés egyik szétesőben levő, megroskadt része mögé húzódott. De már volt ott valaki. Vajon ki lehet? Bizonyára egy ifjú gavallér, aki udvarolni akar a hölgynek. Hátralepett az árnyékok közé. A barátja, Tó no Csúdzsó volt az. Este együtt távoztak a palotából. [...] Gendzsi bosszankodott, de mulatságosnak is találta a helyzetet. – Micsoda meglepetés!” (l. 171.)

Tó no Csúdzsó szemrehányásokkal illeti Gendzsit, amiért felelőtlenül, egyedül indult éjjeli kalandra.

„Jobban kedvelték egymást annál, hogysem ott nyomban szétváljanak. Ugyanabba a hintóba szálltak, és fuvolázva indultak a kellemesen ködfátylas hold fényénél a szandzsói kúriába.” (l. 172.)

Gendzsi még ugyanebben a fejezetben, egy téli reggel során megpillantja a függönyei mögül kilépő Hitacsi hercegnőt, akit hatalmas, vörös orráról Szuecumuhanaként, „a sáfrányos hölgy”-ként emlegetnek a *monogatariban*.

„A hajnalkát, mit láttam, nem felejthetem.
Hamvát az évek elvették vajon?”
II. 71. (20.)

7. ŐSZI FELVONULÁS

Gendzsi és mostohaanyja titkos szerelmi kapcsolata során Fudzsicubo teherbe esik, majd megszületik Gendzsi törvénytelen fia. A gyermeket császári sarjnak tartják, földöntúli szépsége miatt azonban elkerülhetetlen a Gendzsi-re való asszociáció. Senki nem értesülhet a szörnyű titokról, legfőképp nem a császár. Ennek érdekében Fudzsicubo betegséget színlelve elzárkózik Gendzsi és a nyilvánosság elől.

A tizedik hónapban megrendezik az őszi felvonulás ünnepét a Szuzaku-palotában. Az eseményen Gendzsi és Tó no Csúdzsó „A kék óceán hullámai” nevű *bugaku* táncot járják el.

„A zene a tóra kivezett hajókból áradt, s volt ott rengetegféle kínai és koreai tánc. Fúvósok, húrosok, dobok visszhangzottak.” (I. 196.) „A fuvolások körét alkotó negyven férfi csodásan játszott. Fuvoláik hangja a fenyők zúgásával elkeveredve olyan volt, mint az irdatlan hegyek közül leüvöltő szél. »A kék óceán hullámai« a számtalan színárnyalatban pompázó avaron szinte félelmetes volt szépségében.” (I. 197–198.)

Az ünnep során egyéb *bugaku* táncokat is előadnak az udvari előkelőségek, este pedig különféle kitérítésekkel jutalmazza meg a császár a résztvevőket. Képünkön a császár és udvaroncái Gendzsi és Tó no Csúdzsó táncát szemlélik.

„Nem tudhatjuk, tovább tart-e az élet,
mint harmatcsepp a lótusz levelén.”
II. 454. (35.)

8. A CSERESZNYEVIRÁGZÁS ÜNNEPE

Gendzsi meghódítja a jobb felőli miniszter hatodik lányát, Oborozukijót, „a párás hold hölgjét”, akit családja a trónörökösnek, Gendzsi féltestvérének szánt feleségül. A romantikus éjszaka után legyezőt cserélnek, de mivel Gendzsi a párás hold miatt nem láthatta hölgye arcát, nehézsége támad abban, hogy később felismerje őt a miniszter leányai között.

„A negyedik hónap vége felé a hercegek és főudvaroncok íjászversenyre gyűltek össze Kokiden apjának, a jobb felőli miniszternek a kúriájában. A mérkőzést lilaakácnézés követte. Noha a cseresznye többnyire elvirágzott már, két fa, talán a hegyi cseresznyékről véve példát, még pazar szíromfelhőben állt.” (I. 227.) „A zsaluk ki voltak támasztva, a nők a délnyugati sarokban verődtek össze, ahol a lilaakác virágzott. Ruhaujjukat tüntetően, szinte már közönségesen lógatták ki a redőnyök alatt... [...] Az időpont és a hely nem volt épp alkalmas a flörtölésre, ám Gendzsi-ben feltámadt a kíváncsiság. Vajon melyik lehet a párás hold hölgye?” (I. 229.)

Egy találóan megfogalmazott vers segítségével végül sikerül felismernie szíve hölgjét.

„Harmatcsepp sem marad, őszi szél lerázza:
hajló fűszálak vagyunk valahányan.”
III. 64. (40.)

9. A MÁLYVARÓZSA

„Körülbelül ekkoriban történt, hogy lemondott a Kamo-szentélyek főpapnője, s helyét az öreg császár Kokidentől származó harmadik leánya foglalta el. [...] A beiktatási ceremónia méltóságteljesen és ünnepélyesen zajlott le. [...] Az udvaroncok és az előkelő hölgyek idejében készenlétbe helyezték hintaikat, s az Icsidzso negyedben akkora volt a tolongás, hogy már egyetlen új járműnek sem jutott volna hely.” (I. 235.)

Gendzsi várandós felesége, Aoi az utolsó pillanatban úgy dönt, hogy részt vesz az ünnepeken.

„Az út széle mindenütt foglalt volt, az elegáns szandzsói processzió már sehová sem fért be. Több szép hintóra bukkanva, melyeket nem őriztek lovászok és lakájok, a szandzsói szolgák kezdtek helyet csinálni maguknak.” (I. 236.)

Aoi kocsisai a nagy lökdösődésben eltörlik a rokudzsoi hölgy, Gendzsi egyik korábbi szerelmének kocsirúdját, ezzel nagyon megalázó helyzetbe hozva őt. Gendzsi iránti féltékenységből és az őt ért sérelemre adott reakcióként a rokudzsoi hölgy szelleme megszállja a várandós Aoit, aki szenvedései közepette épp hogy életet ad Gendzsi fiának, Júgirinek, majd életét veszti. Gendzsi mély gyászba vonul.

„Hitted volna, mikor még köd vonta homályba,
hogyan az azúrkék egy nap bíborba vált majd?”
II. 335. (33.)

10. A SZENT FA

E szomorú fejezetben a rokudzsoi hölgy, aki elvesztette uralmát a szelleme felett, szegényében úgy dönt, elhagyja a fővárost lányával, az iszei főpapnővel együtt. Gendzsi fájó szívvel és szakakiággal kísért levéllel mond könnyes búcsút hölgyének. Az öreg császár halálát követően Fudzsicubo apácának áll, így Gendzsi legfőbb szerelmétől is búcsúzni kényszerül. Az új császár Kokiden császárné fia, Gendzsi féltestvére lesz, a trónörökös pedig Gendzsi és Fudzsicubo törvénytelen fia.

Gendzsi tovább folytatja titkos szerelmi kalandját Oborozukijóval. Mivel kapcsolatukat kínos módon felfedezik, s ezáltal Gendzsi udvari reputációja mélyre zuhan, a herceg ideiglenes elzárkózásba vonul a várostól északra levő Urin-in-templomba, hogy ott meditációval és böjttel töltsse napjait. Az album e fejezethez tartozó lapja a Gendzsi visszatérése utáni egyik jelenetet ábrázolja. „Őszi faleveleket hozott magával, melyeket erősebben megfogott a harmat, mint a kertjében láthatókat. Attól féltve, hogy az emberek megjegyzéseket tesznek rá, amiért elhanyagolja Fudzsicubót, neki is küldött pár gallyat hétköznapi ajándék gyanánt... [...] Közelebbről szemlélve Fudzsicubo egy szorosan összehajtogatott papírdarabkát pillantott meg köztük. Elpirult, mert a komornái figyelték. Hát már megint kezdi Gendzsi?” (I. 293.)

„A szirmokkal együtt elszállt a tavasz,
s én gyászos avarban kószálok egyre.”
III. 133. (44.)

11. A NARANCSVIRÁG

Gendzsi apjának egyik régi, kedvelt udvarhölgye, Reikeiden, és annak húga, Hanacsiruszato, „a narancsvirág hölgye” látogatására indul. Útközben be szeretne térni egy házba, amiről azt gondolja, korábban már járt ott. A szabadidejüket zenéléssel töltő házigazdák azonban elutasítják Gendzsit, arra hivatkozva, hogy még nem ismerik őt.

A képünkön is látható kakukk hűségeseen követi az ismeretlen hölgyek által visszautasított Gendzsit útja eredeti céljáig, a két udvarhölgy házáig. Az idősebb hölgy visszaemlékezései a Gendzsi herceg apjával töltött szép időkre, valamint a fiatalabb hölgy ölelése vigaszt nyújt Gendzsinek udvari intrikáktól terhes napjaiban.

„Éjnek évadján dér fonta szálak járulnak
a szakaki-ághoz, mellyel hódolunk.”
II. 419. (35.)

12. SZUMA

Gendzsi az Oborozukijóval folytatott botrányos szerelmi kalandjának köszönhetően kegyvesztettként egyéves, önkéntes száműzetésbe vonul Szumába, a tengerpartra. Hölgyeitől elbúcsúzva, kedvenc versesköteteivel múlatva napjait várja, hogy ismét visszatérhessen az udvarba.

Tó no Csúdzsó „...úgy döntött, nem érdekli, milyen pletykák kaphatnak lábra, milyen bűnökkel fogják vádolni, és elsietett Szumába. Gendzsi láttán az öröm és bánat könnyei szöktek a szemébe. [...] Ruhadarabokkal és más ajándékokkal vidította fel életüket. Közel volt az istálló, ezért abrakot hoztak a magtárból vagy valami efféléből, s az etetés éppolyan újszerűnek és érdekesnek bizonyult, mint bármi más. Tó no Csúdzsó eldúolt egy részt »Az aszukai forrás«-ból, ahol a jól tartott lovokról esik szó. Sírva-nevetve beszélgettek mindarról, ami az utóbbi hónapok során történt.” (I. 349.)

Barátja látogatása után Gendzsi visszavágyik a városba, de még nem kelhet útra az udvar elítélő véleménye miatt. A fejezetet záró, szörnyű tengerparti viharban azonban deus ex machinaként a tengeristen megparancsolja Gendzsinek, hogy hagyja el Szumát.

„Melengesse bár fennen ragyogó reggeli nap,
gyémántos bambusz ne feledje lenn a fagyot.”
ll. 273. (30.)

13. AKASI

Gendzsi nem tudja, mitévő legyen: természetfeletti parancsot kapott a tengeristentől Szuma elhagyására, ugyanakkor Heian kapui még zárva állnak előtte. Álmában apja, a megboldogult császár jön segítségére, aki azt tanácsolja neki, tartson a hamarosan hozzá érkező követtel. A buddhista szerzetes, Harima hajdani kormányzója meghívja Gendzsit Akasiba. A szerzetes és illusztris vendége napjaikat beszélgetéssel és közös zenéléssel töltik.

Az album e fejezethez kapcsolódó lapján a közös esték egyikének zsánerszerű ábrázolását láthatjuk: a szerzetes és Gendzsi lant – és kotójátékkal szórakoztatják egymást a telihold fényénél az akasi part fodrozódó hullámai mellett. Akasi tartózkodása alatt Gendzsi megismerkedik a szerzetes leányával, aki az „akasi hölgy” néven jelenik meg a *monogatariban*, s hamarosan leánygyermeket szül Gendzsinek. A fejezet végén Szuzaku császár visszahívja Gendzsit az udvarba. A herceg bús szívvel búcsúzik az akasi parttól és szeretteitől, akik nem kevésbé sajnálkoznak a herceg távozása miatt.

„Harmatcseppek tavaszi fűz vesszők hegyén,
hulló szírom nem tudja, mi vár rá odalenn.”
ll. 497. (36.)

14. A MEDERKARÓK

Szuzaku császár visszavonulása után Fudzsicubo és Gendzsi fia foglalja el a trónt Reizei néven, Gendzsi pedig miniszteri kinevezést kap. Hatalma újra a régi az udvarban. Heian-kjóba visszatérve sorban látogatja hölgyeit, és fejébe veszi, hogy olyan palotát építtet magának, amiben minden hölgyet magához veheti és gondoskodhat róluk. Az albumban ábrázolt jelenet a Hanacsiruszatónál tett látogatást rögzíti:

„Szomorú, hogy Muraszakival való foglalatossága közben Gendzsinek nem jutott ideje Hanacsiruszatóra.” (l. 398.) „A hölgy régóta elhanyagolt háza háttorzongatóan romos képet nyújtott. Gendzsi szokás szerint először a nővéréhez nézett be, s csak késő éjjel ment át a hölgy lakrészébe. Ő maga is háttorzongatóan szép volt a párás holdfényben. A hölgy nem érezte magát hozzáillőnek, de azért a veranda közelében várakozott rá, és merengve nézte az éjszakát. Csodálatosan nyugodt teremtés volt, soha semmi sem zaklatta fel. A közelben felhangzott egy víziguvvat fémes kiáltása.

– Ha nem kopog ajtómon ez a madár,
mi okom volna, hogy bebocsássam a holdat?” (l. 399–400.)

Ez idő tájt megszületik az akasi hölgy és Gendzsi kislánya. A két szülő véletlenségből ugyanakkor tesz zarándoklatot a Szumijosi-nagyszentélynél, s bár személyesen nem találkoznak, Gendzsi biztosítja a hölgyet a közöttük fennálló erős kötelékről.

A rokudzsói hölgy életét veszti a fejezetben, s lányát, Akikonomot, a volt iszei főpapnőt Gendzsi gondjaira bízta. Gendzsi tervei szerint a hölgyet Reizei császár, vagyis fia szolgálatába állítja majd.

„Repkény alatt töltött éjszakák emléke
csitítja az utazó magányos álmát.”

III. 343. (49.)

15. A GAZOS KERT

Gendzsi száműzetése, majd onnan való visszatérése után is elhanyagolta Szuecumuhanát, a „sáfrányos hölgyet”. A hölgy elszegényedett, sok szolgálója elhagyta, de nem költözött el lakhelyéről, félve, hogy Gendzsi nem talál majd rá. Ezért kertje, háza teljesen elvadult. Ezt az állapotot rögzíti a *Gendzsi monogatari* 15. fejezetét ábrázoló albumlap. Gendzsi, miután utat tör magának a kerten át egy látogatás során, felújíttatja a házat, örökre lekötelve ezzel Hitacsi hercegnőt.

„Láthattam volna a tavasz első liliomát, mondja.

De a virág, amit én látok, éppoly gyönyörű.”

I. 303. (10.)

16. A SOROMPÓNÁL

Kii kormányzóját Hitacsi kormányzóhelyettesévé nevezték ki, épp akkor, amikor Gendzsi száműzetésbe vonult. Ezért feleségével, Ucuszemivel, „a kabóca hölgyével” elhagyták a fővárost. A városba való visszatérésük alkalmával összetalálkoznak az Isijama-templomba induló Gendzsivel és kíséretével az oszakai sorompónál.

„A kormányzóhelyettes behúzatta hintóit a cédrusok alá a sorompóemelkedő tetején. A hajtók az ökröket kifogva letérdeltek, így várták tiszteletteljesen, hogy Gendzsi elhaladjon. Noha széthúzódott az úton, a hitacsi menet így is elég hatóságos volt. [...] A kilencedik hónap vége felé jártak, s igen szépek voltak a vöröslő vagy éppen csak megszínesedett lombok, a dér csípte fűszálak és virágok, és Gendzsinek a sorompó kapusháza előtti teret előzőnlő, damasztból vagy foltos mintájú kartonból készült úti libériát viselő emberei még több színt adtak a jelenethez.” (I. 438.)

Gendzsi újra udvarolni próbál Ucuszeminek. Levelet küld neki a hölgy fiatal testvérével, aki már korábban is segítette Gendzsit a nővéréhez való közeledésben, de a hölgy továbbra is elutasítja Gendzsi vonzalmát. Ucuszemi hamarosan elveszíti idős férjét, s hogy ne háborgassák új udvarlók, apácának áll.

„Még hogy találkozó-növény! Haszontalan gyom ez,
melynek üres ígéretekkel tele szó a neve.”

I. 242. (9.)

17. A KÉPVERSENY (2.)

„A császár mindennél jobban szerette a festészetet. Szeretett képeket nézegetni, és maga is szépen festett.” (II. 11.) A fejezetben a császár képversenyt szervez, s Gendzsi barátja s egyben legfőbb riválisa, Tó no Csúdzsó mindent megtesz, hogy megnyerje a versenyt: számos képet rendel meg udvari festőktől. A versengésből természetesen Gendzsi sem maradhat ki.

„A nidzsói ház összesládáját és polcát feltúrták régi és új festményekért, s Gendzsi és Muraszaki kiválogatta közülük azokat, amelyek leginkább megfeleltek a modern ízlésnek.

Eszébe jutott, hogy itt az ideje megmutatni őket Muraszakinak, elővette hát a száműzetése idején készült vázlatkönyveket és naplókat. Bármily, átlagosan érzékeny hölgynek is könny szökött volna tőlük a szemébe, Muraszakinak pedig azóta sem enyhülő, nem felejthető fájdalmat jelentettek azok a napok. Miért nem láthatta őket már korábban? – kérdezte.” (II. 11–12.)

A képversenyben két csapat vesz részt a császár jelenlétében. Akikonomu, az elhunyt rokudzsói hölgy lánya, aki időközben Reizei császár hölgye lett és Kokiden, a leköszönt császár édesanyja vezeti a csapatokat. A játék során kép kép ellen versenyez, s a császár által felkért Hotaru herceg mond felettük esztétikai ítéletet. Akikonomu csapata a verseny tetőfokán bemutatja Gendzsi szumai tekeréseit, amelyekkel könnyedén megnyeri a versenyt, hisz Gendzsi tehetségéhez nem férhet kétség.

„Megsejtetem én, ki arca lehet
az a harmatban fénylő esteli arc.”

I. 97. (4.)

18. FENYŐK KÖZT MOTOZÓ SZÉL

Gendzsi hatalmas rokudzsói kúriájának építése befejezéséhez közeledik, ezért szeretné, ha az akasi hölgy és újszülött kislánya a fővárosba költözne. A hölgy azonban fél az alacsony társadalmi rangja miatt reá váró megaláztatástól, és visszautasítja Gendzsi kérését. A ragyogó herceg rábeszéli a hölgyet, hogy gyermeke jó neveltetése érdekében legalább költözzön közelebb a fővárosba.

„A hölgy könnyögött apjának, hogy tartson velük Óiba, ha csak kíséretül is. [...] A szerzetes ismét előszámlálta az okokat, miért lehetetlen ez, de azért nyugtalanak látszott.” (II. 26.)

„A társaság reggel nyolc óra felé kelt útra. A hölgy hajója tovatűnt a ködben, mely úgy elszomorította a költőt. Az öregember attól félt, örökre elhagyja megvilágosodott derűje. Úgy meredt a ködbe, mint aki révületbe esett.” (II. 27.)

Bár Gendzsi Óiban található saját kápolnáját havonta két alkalommal is látogatja, s ilyenkor lányát és az akasi hölgyet is láthatja, a helyzetet így sem tartja megfelelőnek. Ezért eldönti, hogy magához veszi kislányát és Muraszakival nevelteti fel.

„Nézz le, darumadár, felhők magasából,
mint e felhőtlen nap, én is tiszta vagyok.”
I. 351. (12.)

19. GOMOLYFELHŐK (1.)

Az album lapja a fejezet fő jelenetét ábrázolja: Gendzsi magával viszi a nidzsói kúriába kislányát, magára hagyva Óiban az akasi hölgyet.

„Gendzsi el tudta képzelni a hölgy fájdalmát, amiért gyermekét távoli nevelőanyá-
hoz küldi. Újra és újra igyekezett meggyőzni őt róla, hogy helyesen cselekszik.

– Kérlek, ez fölösleges! Boldog leszek, ha gondoskods róla, hogy többre vigye,
mint én valaha is. – Ám hősies erőfeszítése ellenére könnyekben tört ki.

A kislány ártatlanul beugrott a várakozó hintóba, miután a hölgy kihozta a veran-
dára, ahová a hintót odavontatták. Anyja ruhaujját rángatva bájos gügyögéssel
sürgette, hogy szálljon be ő is.

– Elviszik hát a csemetefenyőt ily fiatalon.

Látom-e majd, hogy árnyéka beborítja a földet?” (II. 46.)

A kislány és Muraszaki azonnal megkedvelik egymást.

A fejezetben gomolyfelhőkként sűrűsödnek a drámai események: meghal
Gendzsi apósa, a volt bal felőli miniszter, és meghal Fudzsicubo is, a herceg
mostohaanyja és szerelme. Reizei császár csak édesanyja halála után értesül
apja (Gendzsi) valódi kilétéről.

„Osio hegyének havában, mélyen
ősi fácánnymok. Bár te is látnád!”
II. 244. (29.)

20. A HAJNALKA

Gendzsi ebben a fejezetben számos nőnek udvarol, köztük unokanővéré-
nek, az őt elutasító Aszagaónak („hajnalka”) is. E kalandokról egytől egyig
bizalmasan beszámol Muraszakinak, ami a lány számára bosszúságra, fél-
tékenységre és szomorúságra ad okot. E „gyónás” körülményeit ábrázolja
a Gendzsi-album lapja:

„Sok hó esett. Estefelé újabb fürgetegek támadtak. Az ellentét a bambuszon,
illetve a fenyőkön megülő hó között igen szép volt. Gendzsi előnyös külseje csak
még jobban fénylett az esti megvilágításban.

– Az emberek folyton a tavaszi virágokról meg az őszi falevelekről áradoznak, de
számomra egy ilyen este, amikor tiszta holdfény vetül a hóra, ez a legjobb – pedig
nyoma sincs benne semmiféle színnek. El nem tudom mondani, milyen hatással
van rám: hátborzongató, földöntúli. Nem is értem azokat, akik szerint a téli este
taszító. – Felhúzatta a redőnyöket.” (II. 79.)

„A fénybogár csak ég nem magyaráz.
Mélyebb gondolatokra vall néha a csend.”
II. 188. (25.)

21. A SZÜZEK

Gendzsi fia, Júgiri beleszeret Tó no Csúdzsó lányába, Kumoi no Kariba, akivel együtt nőttek fel, de Kumoi no Karit udvari szolgálatra szánják, s így elszakítják őket egymástól.

Elkészül a rokudzsói kúria új kertje, amely a négy évszakot jeleníti meg. Az adott évszak növényei Gendzsi azon hölgyének lakrésze előtt érvényesülnek a legpompásabban, aki azt az évszakot a leginkább kedveli. Így Muraszaki pavilonja előtt a kert tavaszi, Hanacsiruszato, „a narancsvirág hölgye” lakrésze előtt a nyári, Akikonomu császárné pavilonja előtt az őszi, az akasi hölgy lakrésze előtt a téli növények pompáznak.

A fejezethez tartozó albumképen a *goszecsí* tánchoz szükséges előkészületek egyik jelenete látható, a táncosnőket csodáló Gendzsivel és társaival.

„Ebben az évben Gendzsi is adott táncosnőt a *goszecsí-tánchoz*. [...] ...a maga táncosnőjéül Koremicu egyik lányát szemelte ki, akiről úgy hírllett, az egyik legszebb és legtehetségesebb lány az egész városban. [...] A lány szorgalmasan gyakorolt odahaza, kíséretét nagy gonddal válogatták össze, s a kijelölt napon átvezették a nidzsói kúriába.” (II. 104–105.)

„Kérészt látok, veszem tenyerembe:
ó, itt vagy hát – és nincs már sehol.”
III. 506. (52.)

22. INDAKOSZORÚ

Tamakazura (nevének jelentése „indakoszorú”), Tó no Csúdzsó és a megboldogult Júgao leánya Kjúsúról a fővárosba utazik. Utazása közben a Hacusze alatt fekvő Cubaicsibe tér be kíséretével imádkozni. Ugyanebben az időben Ukon, Gendzsi szolgálója, aki korábban Júgaót szolgálta, szintén zarándoklatra indul. A két csoport tagjai szálláshelyükön, a számos eltelt év után boldogan ismernek egymásra.

Gendzsi magához veszi a lányt, s úgy dönt, hogy kilétét egyelőre eltitkolja apja, Tó no Csúdzsó elől.

„Kabóca héja a fa alatt, s nem a teste!
Egy hölgynek a héján búsulok én.”
I. 88. (3.)

23. AZ ELSŐ CSALOGÁNY

A fejezet a rokudzsói kúria lakói között lezajló újévi üdvözlésekről mesél. Gendzsi sorra látogatja hölgyeit, s mindenkiel különböző módon köszöntik egymást. A legmegejtőbb az akasi hölgy újévi ajándéka, aki fenyőágra tűzött csalogányfigurát küld Gendzsinek, magányáról árulkodó levelével kísérve.

„Idén körbejártak az énekesek. A császári palotától a lemondott császár Szuzaku-palotájához, onnan pedig Rokudzsóba mentek. [...] Gendzsi összes hölgyét meghívta a látványosságra, s most ott sorakoztak fel a keleti és a nyugati szárnyban meg a galériákban. [...]

– Nekünk is rendeznünk kell majd egy házi hangversenyt az énekesek köszöntésére.

Vigyázva széthajtogatta a finom vásznakat, amelyekben a hangszereket tették el, leporolta és felhangolta a zeneszerszámokat: hölgyei máris kezdhették a gyakorlást.” (II. 162–163.)

„Kibújt a tojásból s eltűnt a kiskacsa.
Szomorúan kérdem, vajon ki vitte el?”
II. 300. (31.)

24. PILLANGÓK

Gendzsi tavaszi ünnepeket szervez a rokudzsói kúriába, vízizenével, díszes hajókkal és *bugaku* táncokkal. A fejezet a fiatal leányok által eltáncolt *bugakuról* kapta címét. Gendzsi folyamatosan próbál Tó no Csúdzsó lánya, Tamakazura bizalmába férkőzni, aki egyre inkább elzárkózik előle.

„– Nos, ahogy mondani szokás, gyakran többet ér a nevelőszülő, mint aki a világra hozott. Rá fogsz jönni, hogy én nagyon ragaszkodó nevelőszülő vagyok. – Nem akarta kerek perec kimondani, amire gondolt. Noha már eddig is elejtett egy-két célzást, a lány úgy tett, mintha nem értené. Gendzsi sóhajtott egyet, és kiment.

Megcsodálta a szélben hajladozó friss kínai bambusz bokrot.

– Te sövényeink közt, biztonságban gyökerező bambusz, vajon messze is küldesz sarjat, ha úgy hozza a kedved?

Megemelintette a redőnyt. Tamakazura már el is illant, de előbb még válaszolt rá:

– Ilyen későn fiatal bambusz már miért kutatna odahagyott gyökeret?

Csak baj lenne belőle.

Gendzsi önkéntelenül is megsajnálta.” (II. 177.)

„Legyen bármilyen hervadt a fű itt,
lovadat szívesen látja, jöjjön!”

I. 211. (7.)

25. FÉNYBOGARAK

A fejezet arról a jelenetről kapta a címét, melynek során Gendzsi szentjánosbogarakat enged szabadon Tamakazura és Hotaru herceg romantikus találkozója alkalmával, hogy a látogató egy pillantást vethessen a lány arcára. Ez a lap azonban nem a fejezet címadó jelenetét ábrázolja, hanem azt, amikor Gendzsi kissé önkényes módon kritikával illeti a rokudzsói hölgyek által oly kedvelt *monogatari* irodalmi műfaját.

„Szüntelenül pergett a kora nyári eső, még borongósabb is volt, mint más esztendőkből. A rokudzsói hölgyek képes románcokkal múltatták az időt. [...]

– Micsoda felfordulás – jegyezte meg egyik nap. – Úgy látszik, a nők már csak arra születtek, hogy könnyűszerrel becsapják őket. Pontosan tudják, hogy ezekben az ósdi történetekben nincs egy szemernyi igazság, mégis foglyul ejti és lenyűgözi őket ez a sok ostobaság, és megszállottan másolják őket, ügyet sem vetve rá, hogy a hajuk közben összezsomósodik ezektől a meleg esőktől. Elmosolyodott.

– Mihez is kezdenénk unalmunkban, ha nem volnának ezek a régi románcok? [...] Azt hiszem, akik ezeket a koholmányokat kitalálják, igazán gyakorlott hazudozók lehetnek. Vagy nem csak erről volna szó?

Tamakazura eltolta magától a tuskövet. – Megértem, hogy így gondolkodik valaki, aki maga is sokat hazudik. Én meg vagyok győződve róla, hogy ezek a történetek igazak.

Gendzsi nevetett.” (II. 193–194.)

„Úgy követném hozzád a pillangókat,
de te rózsakerítést húztál közibénk.”

II. 173. (24.)

26. VADSZEGFŰK

A fejezet Omi no Kimi, Tó no Csúdzsó egy vidéken nevelkedett lánya modorából űz gúnyt.

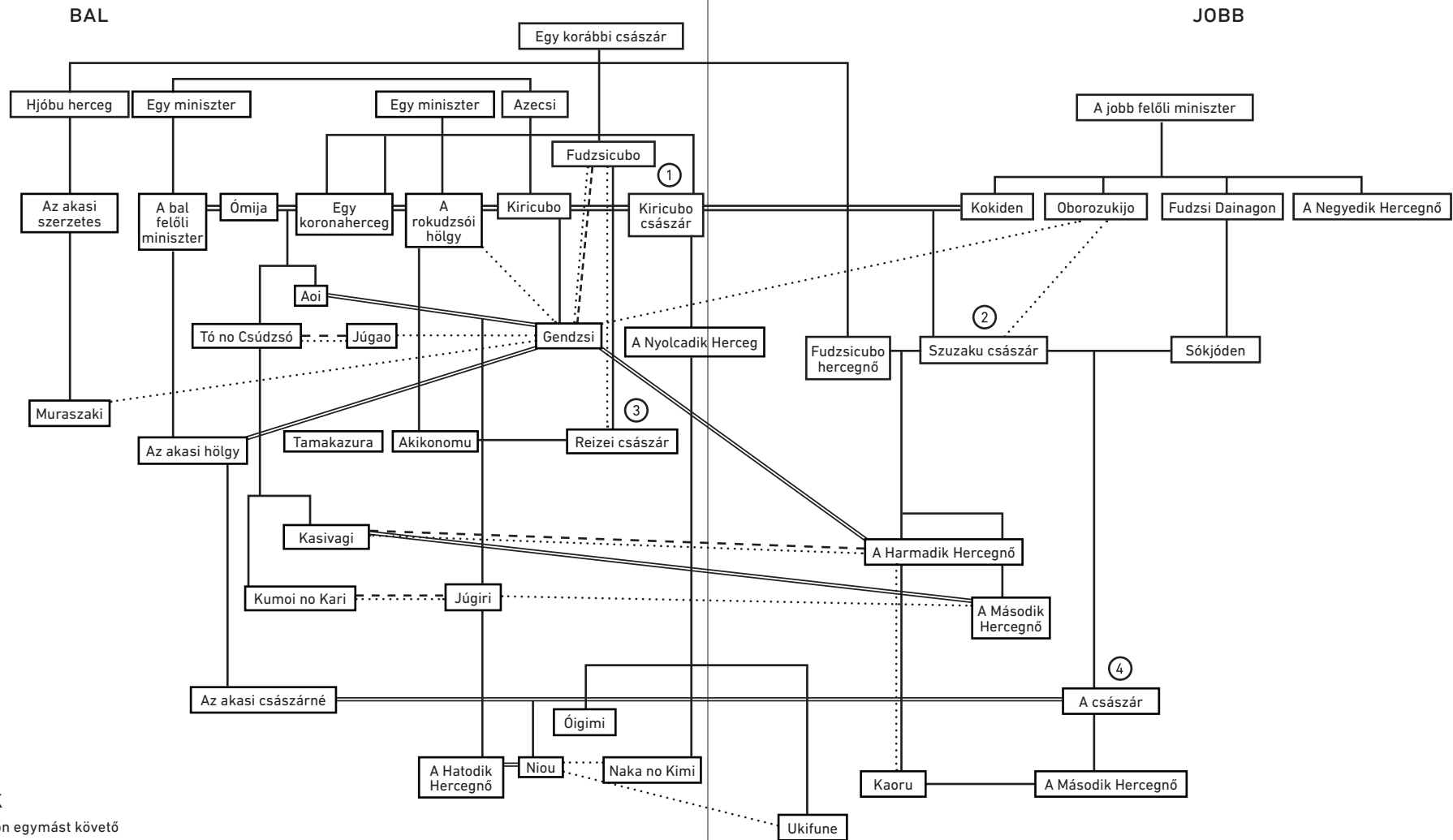
„[Tó no Csúdzsó] Arra gondolt, benéz hozzá, hiszen a szobája nem esett messze. A lány éppen ostáblát játszott, felhúzott redőnyök mellett.

Két kezét halálos komoly könnyörgésre a homloka elé kapva, nyaktörő sebességgel fohászott. – Legyen neki kettese, legyen neki kettese! – Hadart megállás nélkül: – Legyen neki kettese, legyen neki kettese!

Ez igazán borzasztó volt. Tó no Csúdzsó intett kísérőinek, hogy maradjanak csendben, és a kétszárnyú ajtó mögé osont, ahonnan beláthatott a belső tolóajtó részén. [...]

Ha bármelyiküknek is volt valami az üres fejében, ebből igazán semmi sem látszott. Az ómi lány apró volt, bájos, a haja gyönyörű, és egyáltalán nem lehetett teljes egészében botrányosnak nevezni – bár keskeny homloka és hadaró, sőt nyaktörő beszédmódja minden jó tulajdonságát elhomályosította. Nem volt egy szépség, ez kétségtelen, de azonnal fel lehetett ismerni, kinek a lánya.” (II. 210–211.)

A CSÁSZÁRI UDVAR CSALÁDI KAPCSOLATAI

JELÖLÉSEK

A számok a trónon egymást követő császárok sorrendjét jelölik.

- HÁZASSÁG
- SZERELMI KALAND
- - - - - SZERELMI KALAND, MELYBŐL GYERMEK SZÜLETETT
- NEM HÁZASSÁGBÓL SZÁRMAZÓ GYERMEK

„A hálózövő megsúghatta volna: eljövök este.
Hát fokhagymabúzában töltsen itt az időt?”
I. 63. (2.)

27. TŰZKOSARAK

„Beköszöntött az ősz. [...] Gendzsi folyton átjárt Tamakazura északkeleti fertályába, egész napra ott maradt, s az idő nagy részét zenetanulással töltötték.” (II. 219.) „Észrevéve, hogy a kertben kis híján kihunytak a tűzkosarak, szólt egy gárdatisztnek, hogy piszkálja meg őket, és rakjon rájuk. Egy kecskerágófára voltak aggatva, melynek ágai kecsesen íveltek át a hús vizű patakon, távol a háztól, mely így szintén hűvös, gyengéd félhomályba borult. [...]

– Mindig legyenek kirakva tűzkosarak – mondta. – Holdtalan esten a kivilágítatlan nyári kert szinte rémisztő.

Égnek: tűzkosarak s a szívem, füst száll.

De a szívem füstje szétfoszlani nem akar.” (II. 220–221.)

Tamakazura továbbra is visszautasította Gendzsi közeledését.

„– Azt akarod, hogy elmenjek? – De ekkor a másik épületszárnyban valaki szakértő módon fuvolázni kezdett, és volt ott egy kínai koto is. – Már megint Júgiri zendített rá az elválhatatlan cimboráival.” (II. 221.) Az est Júgiri, Kasivagi és barátaik koncertjével végződik.

„Harmat áztatta bíbor köntös őszi hegyekben.
Sírás, mely a szarvas bőgését visszhangozza csak.”
III. 35. (39.)

28. A VIHAR

„Ám ekkor lecsapott a vihar, sokkal vadabb, mint más esztendőkből. [...] ...még éjjel is tombolt, sötéten, rettenetesen.” (II. 225–226.) Gendzsi nem tartózkodik otthon, így fia, Júgiri látja el a gondoskodó házigazda szerepét, s látogatja végig Gendzsi hölgyeit.

„A keleti galériában közeledő Júgiri egy alacsony paraván fölött rálátott a főház egyik sarkának nyitott ajtajára. Megállt, hogy szemügyre vegye a benti nőket. A paravánokat összehajtogatták és elrakták, semmi sem állt tekintete útjába. Az a hölgy a verandánál csakis Muraszaki lehet. Nemes szépsége pompás vad-cseresznyét juttatott eszébe, mely tavaszi ködpárák közt virágzik. [...] Szolgálói is igen bájosak voltak, de Júgiri rájuk sem pillantott. Beleborzadt a gondolatba, hogy miért tartotta őt távol Gendzsi. Az ilyen szépség ellenállhatatlan, s éppen az efféle véletleneket kell kerülni mindenáron.” (II. 226–227.)

Júgiri később kilesi a kettesben lévő Gendzsit és Tamakazurát is. A jelenet különösen megbotránkoztatja, nemcsak a két szereplő közötti nagy különbség, hanem főleg amiatt, hogy Júgiri azt hiszi, apja saját lányával folytat romantikus viszonyt.

„Most, hogy elhagyta fészkrét, tudom már,
mily bizonytalan a vízimadár sorsa.”
III. 152. (45.)

29. A CSÁSZÁRI KIRÁNDULÁS

„A tizenkettedik hónapban császári kirándulást rendeztek Óharanóba. [...] Hintók szegélyezték az utcákat egészen a Kacura-folyóig. [...] a legfelső rangúak egyöntetűen sárga-zöld köntöst és lila alsóinget viseltek. Még az ég is kitett magáért, időnként kurta hóviharak támadtak. A hercegek és a sólymokkal megbízott főudvaroncok ragyogó vadászruhát öltöttek. Még érdekesebbek voltak a gárda sólymászai különféle mintás pamutköntöseikben.” (II. 241–242.) „A menet Óharanóba ért, ahol már fel voltak állítva a ponyvatetők. A főudvaroncok egyszerű udvari ruhába vagy vadászöltözékbe bújtak. Frissítőkkal Gendzsi rokudzsói birtoka szolgált. A császár Gendzsit is meghívta a vadászatra, de ő azt felelte, beszennyezetség tiltja, hogy ma kimozduljon.” (II. 244.)

„Az iszei parton húzódik vissza az ár.
Nincs remény, mit sem ígér az üres kagyló.”
I. 336. (12.)

30. A SÉDFŰVIRÁG

Gendzsi és Tó no Csúdzsó gyermekei halott nagyanyjukat gyászolják.
„Júgiri jött látogatóba, igen csinos volt valamivel sötétebb szürke udvari köntösében. Sapkaszalagjai a gyász jeléül fel voltak kötve. Tamakazura barátságosan viselkedett vele, amikor még azt hitte, hogy a nővére, most nem válthatott át hirtelen hűvösbe és távolságtartóba. A függönyénél fogadta, mint máskor, és nem vette igénybe közbenjáró szolgálatait.” (II. 264.) „Talán arra gondolván, hogy nem lesz még egyszer alkalma tudomására hoznia érdeklődését, egy szép csokor sédfűvirággal érkezett. [...] Tamakazura úgy tett, mint aki nem érti, és beljebb húzódott a szobába.

– Messzi lép harmata öntözte azt a virágot.

Hamis bíbor mondja csak, hogy közelebbi.

Azt hiszem, ez a beszélgetés marad közöttünk a legközelebbi.” (II. 266.)

Efféle nyílt visszautasításban Júgirinek még sosem volt része.

„A csalogány ma is az a régi madár
csak mi változtunk meg virágok árnyán.”
II. 112. (21.)

31. CIPRUSOSZLOP BARÁT

A fejezet fő történése, hogy Higeкуро parancsnok nőül veszi Tamakazurát. Tönkrement házasságát felbontandó elküldi házából volt feleségét és gyermekeit. Higeкуро házának elhagyásakor lánya megindító búcsúverset intéz a keleti szoba ciprusoszlopához, e versről kapta címét az aktuális fejezet. Tamakazura a rokudzsói házból a parancsnok lakhelyére költözik. „Gendzsi átment az északkeleti fertályba, Tamakazura régi lakrészébe. Egy bokor sárga rózsa virított nyestetlenül, gyönyörűen a kínai bambuszsövényben. – »Gardéniaszín köntösök, néma árnyalat« – mormolta, látván, hogy senki sincs a közelben.

– A sárga rózsa a némaság színét hordja,
oly hirtelen váltunk el az úton Idében.
Még mindig látom őt ott.

Mintha csak most ébredt volna rá – milyen különös! –, hogy a lány otthagya.”
(II. 299–300.)

Mozdulatlanságot kifejező képünk főszereplői a merengő Gendzsi és a sárgarózsa-bokor, Tamakazura hiányának szimbóluma.

„Állok és nézem a köd mögé bújt őszi eget,
mért rikoltják a madarak, hogy: röpke világ?”
III. 198. (46.)

32. A SZILVAFAÁG

Kitűzik a napot, amelyen Gendzsi lánya, az akasi hercegnő az udvarba költözik, így a rokudzsói kúriában lázas készülődés veszi kezdetét. Gendzsi illatversenyt szervez, hogy eldöntsék, melyiket használja majd az újdonsült császárné. A döntésben Hotaru herceg segíti.

„És gondoskodni kellett a lány könyvtáráról is, melyet Gendzsi eszménynek szánt jövőző nemzedékek számára.” (II. 312.) „Gondolatban sorra véve a nagy antológiákat, többféle stílust is kipróbált, ékes eredménnyel, szögletes és folyó kínai írással s a japán »női írással« egyaránt. [...] Feltekerte a redőnyt, hogy járhasson a szellő, és kiült a veranda közelébe, előtte egy könyvecskével, s amint ecsetjét tűnődően a szájába vette, a nők arra gondoltak, időtlen időig elnéznék, akkor sem unják meg. Ecsetjét a tiszta, egyszerű piros vagy fehér papírlapok fölé tartva készült az írásra összpontosítani, s minden, valamennyire is érzékeny ember megsodálta volna a nyugodt, kiegyensúlyozott figyelemnek ezt a képét.” (II. 314–315.)

„Úgy akarok lenni, mint csúcsra boruló felhő.
Jobb az ezerszer, mint sodródni az életen át.”
III. 444. (51.)

33. LILAAKÁCLEVELEK

Az immár palotaminiszter Tó no Csúdzsó és Gendzsi barátsága újra a régi, amint előbbi beleegyezik, hogy Gendzsi fia, Júgiri feleségül vegye lányát, Kumoi no Karit.

„A tizedik hónap vége felé a császár ünnepélyes látogatást tett a rokudzsói kúriában. Mivel a színek is legszebb formájukat mutatták, s igen impozáns alkalomnak ígérkezett, Szuzaku lemondott császár elfogadta fivére, a jelenlegi uralkodó meghívását, hogy csatlakozzon hozzá. Rendkívüli esemény volt, erről beszélt az egész udvar. [...] Brokát borította mindenütt a galériákat, a bakhátas hidakat s a nyílt színi ponyvatetők alját, amikor a vendégség kora délután a délkeleti fertályba vonult. A rokudzsói kárókatona mellett a császáriakat is munkára fogták, és igen szép zsákmány gyűlt össze apróhalból. Gendzsi remélte, nem tűnik túlságosan fontoskodó és buzgó házigazdának, de nem akarta, hogy az uralkodói látogatásnak akár csak egyetlen pillanata is unalmas legyen.” (II. 337–339.)

„Előbújik a hold a hegyekből, de a világ
nem otthona. Visszabújik a hegybe.”
III. 291. (48.)

34. FRISS SARJAK I.

Elközelgett Gendzsi negyvenedik születésnapja. Az esemény megünnepléseként Tamakazura celebrálja a friss hajtások ceremóniáját, amely a hosszú élet biztosítására szolgál. Szuzaku, a leköszönt császár (Gendzsi féltestvére) élete vége felé járva megkéri Gendzsit, hogy vegye feleségül lányát, az igen fiatal Harmadik Hercegnőt. Gendzsi Muraszaki nagy bánatára igent mond, sőt, Oborozukijót, „a párás hold hölgyét” is újra látogatni kezdi. Az albumban látható jelenet Gendzsi e látogatásról való hazatérését ábrázolja. Szegény Muraszakit az együtt töltött sok év ellenére is féltékenység gyötri Gendzsi szerelmi kicsapongásai miatt és igen sokat aggodalmaskodik.

„Legyen most béke. S akkor felhőkbe veszve
előnt fényességével mindent a hold.”

II. 37. (18.)

35. FRISS SARJAK II.

Muraszaki megbetegszik harminchét éves korában, s az egész háznép Nidzsóba költözik, hogy nyugodt körülmények között ápolhassák őt. Gendzsi végig mellette van. Kihasználva a házigazda hiányát, Kasivagi, Tó no Csúdzsó fia szerelmi kalandba keveredik a Harmadik Hercegnővel, Gendzsi újdonsült feleségével, aminek következtében a hölgy teherbe esik. Az album lapján az a jelenet látható, amikor Gendzsi felfedezi felesége és Kasivagi titkát. A jelenetet elborzadva figyelni felesége szolgálója, aki már sejti, milyen bonyodalmak származnak majd Gendzsi felfedezéséből.

„Korán kelt, még hűvösben útnak akart indulni.

– Elhagytam valahol a legyezőmet. Ez itt nem ér semmit. – Átkutatta a szobát, ahol előző nap szendergett. Halványzöld hártypapír sarka lógott ki egy kissé összekuszálódott takaró alól. Gendzsi felvette. Levél volt, férfias kézírással. Az enyhén illatosított dokumentum valamiképp fontosnak tűnt. Két lap volt teleróva igen apró írásjegyekkel. Az írás kétségtelenül Kasivagié.” (II. 456–457.)

Gendzsi életében először ekkor tapasztalja meg, milyen érzés a megcsalt férj szerepét játszani. Nagyon megviselik a történetek.

„Csak aki nem ismer igazán mély vizeket,
libeghet, táncolhat hullámok hátán.”

II. 64. (19.)

36. A TÖLGY

Kasivagit („tölgy”) ágnak dönti a büntudat.

„Tó no Csúdzsó és az aszkéta fojtott hangon tárgyalt. [...] Előadta a szent embernek, hogyan kezdődött az egész, s hogy a megkönnyebbülést mindig visszaesés követte.

– Kérlek, üzd ki belőle az ártó szellemet, bárki legyen is az! – könyörgött.

Kasivagi, aki már csak árnyéka volt önmagának, eközben Kodzsudzsunak mondta a magáét akadozó, néha a hisztérikus nevetés határán billegő hangon.

– Hallgasd csak őket. Elképzelni sem tudják, hogy azért vagyok beteg, mert csúnyán viselkedtem. [...] Tény, hogy mások is csináltak már ilyesmit, hibáztak a magasan fölöttük álló hölgyek utáni vágyakozásukban, s tönkretették a jövőjüket. Ez azonban engem nem nyugtat meg, csak szenvedek tovább. Képtelen vagyok szembenézni a világgal úgy, hogy tudom: ő is tudja. Gendzsi úr fényessége megvakít engem. Nem gondoltam volna, hogy ekkora szörnyűséget követtem el, de az óta az este óta, hogy nekem támadt, úgy elvesztettem minden önuralmam, hogy azt érzem, a lelkem kiszökött, és elszabadulva kóborol. Ha még itt van a ház körül, kérlek, tégy ki neki egy csapdát.” (II. 477–478.)

Hamarosan megszületik Kaoru, a Harmadik Hercegnő és Kasivagi gyermeke, akit Gendzsi saját fiaként nevel fel. A büntudattól szenvedő Harmadik Hercegnő apácának áll, Kasivagi pedig hamarosan belehal a büntudatba. Utolsó kívánságaként megkéri Júgirit, hogy kérjen Gendzsitől feloldozást bűne miatt (bár a bűn mibenlétebe nem avatja be a fiút), s hogy gondoskodjon feleségéről, a Második Hercegnőről.

„Ha nem fakítaná köd a hold világát,
virágba borulna még a madár is e fán.”
ll. 310. (32.)

37. A FUVOLA

Egy év telik el Kasivagi halála óta, Kaoru már totyogó gyermek. Júgiri teljesíti a rábízott feladatot és bocsánatot kér Gendzsitől barátja nevében. A megboldogult akarata szerint jár el annak özvegye esetében is: *„Egy bús őszi estén meglátogatta a Második Hercegnőt. Úgy tűnt, csendesen, zenéléssel töltötte az estét. Júgirit egy déli szobába vezették, ahol hangszerek és zenelapok heverték szanaszét. [...] Egy fuvolát ajándékozott a távozó Júgirinek. [...]*

– *Túlságosan értékes darab ez, hogy kíséretem részét képezze.*

Valóban gazdag múltja volt, ez volt Kasivagi kedvenc fuvolája.” (ll. 509., 511.)

Júgiri álmában találkozik Kasivagi szellemével, aki felhívja rá a fiú figyelmét, hogy kedves hangszerét nem neki, hanem gyermekeinek szánta. Júgiri zavartan meséli Gendzsinek az álmot, hiszen tudomása szerint Kasivaginak nem voltak gyermekei. Gendzsi hallgat a titokról.

„Vizet merítel, s a patak vizét felkavarod.
Nem gondolsz vele, miért zavaros a tükör?”
l. 146. (5.)

38. A HARANGTÜCSÖK

Az apácának állt Harmadik Hercegnő kápolnává alakíttatja a lakrészét, melynek felékesítésében a rokudzsói kúria összes lakója a segítségére siet ajándékaival. Gendzsi sokkal szívesebben látogatja a hölgyet, mióta visszavonult, sok időt töltenek együtt beszélgetve és a tücskök ciripelésében gyönyörködve. *„Kotó-t hozatott, és ritka hangversenyt rögtönzött a hercegnőnek, aki egészen el is feledkezett az olvasójáról. Feljött a ragyogó telihold, Gendzsi csak ült és nézte, gondolataiba veszve. Micsoda változékony, bizonytalan világ ez, gondolta magában. Mintha a koto is búsabb hangokat adott volna, mint máskor.”* (ll. 526.)

„E tónak felhőtlen tükrén
tisztá a képmás tízezer évre.”
II. 154. (23.)

39. ESTI KÖD

Júgiri mindent megtesz az özvegy Második Hercegnő meghódításáért. Látogatást tervez, melyre nem kerülhet sor a hölgy édesanyjának hirtelen jött betegsége miatt. A beteg asszony levélben kéri bocsánatát, amiért nem fogadhatta.

„Kumoi no Kari [Júgiri felesége] előrontott a függönye mögül, s a válla fölött kikapta a kezéből.

– Ezt meg miért csináltad? Az egyik rokudzsói hölgytől jött. Ma reggel megfázott, és pocskékul érezte magát. [...] Olvasd el, ha annyira érdekel. Hát szerelmes levélnek látszik ez?” (III. 22.) Kumoi no Kari féltékenységében kitépi a levelet Júgiri kezéből. „Meg sem próbálta visszaszerezni a levelet, de a felesége sem mert belenézni.” (III. 22.)

Júgiri két szék között a földre esik: a Második Hercegnő nem adja be a derekát Júgiri udvarlása ellenére sem, féltékeny felesége pedig összes gyermekével együtt maga mögött hagyja férje házát, s visszaköltözik apja, Tó no Csúdzsó rezidenciájára.

„Magad választottad azt az utat magadnak,
mi pedig árván kóborolunk a sötétben.”
III. 236. (47.)

40. A RÍTUS

Muraszaki haldoklik. Hogy felkészüljön másvilági útjára, szútraolvasást és egyéb vallási ceremóniákat tartanak a nidzsói kúriában, melyen nagy tömegek vesznek részt.

„Amikor a hajnal első pírja felszökött az égre, mintha csak annak teremtették volna az egész jelenetet, aki annyira szerette a tavaszt. A kertben mindenütt tavaszi ködökön derengtek át a cseresznyefa-koronák, és számtalan madár kezdett dalolni, mintha túl akarnának tenni a fuvolákon. Az ember azt hitte volna, a szépségnek már minden lehetőségét kimerítették, amikor előperdült a szép Ling tábornok, s amint egyre gyorsult a tánca, s az elragadtatott nézők színpompás köntösöket téptek le magukról, hogy a vállára hajigálják, az évszak és az alkalom még nagyobb szépséget termelt. A legtehetségesebb hercegek és főudvaroncok igyekeztek túlszárnyalni egymást. E sok örömet és szépséget elnézve Muraszaki arra gondolt, milyen kevés ideje van hátra.” (III. 60.)

Gendzsi, legkedvesebb társának elvesztése fölött érzett fájdalmában úgy dönt, visszavonul a világi élettől.

„Hó befűtta fenyéren szedek friss sarjat,
adódjon évedhez év, mint óra a hó!”
III. 552. (53.)

41. A VARÁZSLÓ

Gendzsi mély gyászban tölti mindennapjait. Egyetlen vigasza fiúunokája, Niou, az akasi császárné fia. Egy év elteltével az újévi előkészületek zajlanak.

„A tizenkettedik hónapban a szerzetesek botjának csörgése, amint a szent neveket kántálták, még megindítóbb volt, mint előző években, hiszen Gendzsi tudta, hogy többé nem vesz részt ezen a szertartáson.” (III. 87.)

Gendzsi, miután megfelelően elbúcsúzott szeretteitől és földi életéhez fűződő minden kötelességét lezárta, életének ötvenkettedik évében „felhők mögé rejtezett”.

„Álmomból riaszt fel hegyi fürgeteg.
Könnyeim árja e zúgó vízésés is.”
I. 140. (5.)

42. ILLATOS ŐFENSÉGE

Gendzsi halála óta immár nyolc év telt el. A történet innentől Gendzsi unokájának, Niou hercegnek és Kaorunak, Gendzsi fogadott fiának kalandjait meséli el. Mindkét férfi neve illatokhoz kapcsolódik. Míg Kaoru, a „jó szagú tábornok”, aki természetes módon, mesésen illatozik, Niou, „illatos őfensége” rengeteg erőfeszítéssel állít elő illatszereket saját használatra.

„Idén Rokudzsóba tervezték az újévi íjászversenyt követő lakomát. [...] A bal felőli gárdisták győztek, mint mindig, s a verseny hamar véget ért. Hazaindulva Rokudzsóba Júgiri meghívta Niout, Hitacsit és az Ötödik Herceget, a császárné egy másik fiát, hogy szálljanak be mellé a hintójába. Kaoru, aki a vesztes oldalon állt, éppen készült csendben hazatérni, amikor Júgiri megkérte, tartson velük. Nagy menet indult el Rokudzsóba...” (III. 101.)

„Nincs ilyen eldugott, félreeső hely, ahol bujdokolok,
még a híre történetekben sem a tengerentúlon.”

I. 332. (12.)

43. A RÓZSASZILVA VIRÁGA

Kóbai, a megboldogult Kasivagi öccse, kérőket keres lányai számára, s választása második lánya esetében Niou hercegre esik. *„Bejött a fia egyszerű udvari öltözetben, ami sokkal jobban állt neki Kóbai szerint, mint a teljes díszöltözet. [...] Szódzsó hangnemet szabott a fiúnak, aki egész dicséretesen eljátszott egy futamot.*

– Jó, nagyon jó! Úgy látszik, mégiscsak tanultál valamit a házi hangversenyeinkből. És most játsszatok együtt! – szólt be a hercegnőnek. [...] Kinézett a keleti veranda alatt virágzó szilvafára.

– Felséges! Jól tudom, hogy Niou herceg mostanság a palotában él? Vigyél neki egy ágat – ki legjobban érti, az érti legjobban.” (III. 109.) Kárára Niou figyelme azonban mostohalányára irányul, nem pedig arra a lányra, aki számára Kóbai kiszemelte őt.

„Lettem volna e partokon inkább, halászok között,
mint hogy sírjak egyedül, messze, magamban.”

II. 12. (17.)

44. A BAMBUSZ-FOLYÓ (3.)

A megözvegyült Tamakazura (Tó no Csúdzsó leánya) két lánya számára keres kérőket. Az idősebb lányát a visszavonult, fiatalabbik lányát pedig a regnáló császár hölgyéül szánja. Kaoru elindul, hogy kilesse a zenélő hölgyeket:

„Nem, Kaoru egyáltalán nem örült a »Finom úr« titulusnak. A hónap vége felé már legszebb pompájukban virultak a szilvafák. Gondolván, itt az ideje, hogy megmutassa, mennyire félreismerik, ellátogatott a fiatal kamarásnak, Tamakazura fiának lakrészébe. A kertkapun belépve egy másik, előtte járó fiatalemberre lett figyelmes. Ez is egyszerű udvari öltözetet viselt, és nem akarta, hogy meglássák, de Kaoru felismerte és megszólította. Júgiri fia, a hadnagy volt az, egyáltalán nem ritka vendég a háznál. Izgalmas lant – és kínai koto-muzsika hallatszott a nyugati szobák felől. Kaoru kínosan érezte magát, némi büntudata is volt. A hívatlan vendégé nem tartozott kedvenc szerepei közé.” (III. 123.)

„Egyedül tértem vissza hegyi falvamba, apáca,
s hallgatom a fenyők közt motozó régi szelet.”
II. 29. (18.)

45. A HÍDHERCEGNŐ

Kaoru, akit egész életében vonzott a hitnek szentelt élet, arról értesül, hogy apja, Gendzsi egyik bátyja, a Nyolcadik Herceg Udzsiban folytat elvonult, szerzetesi életet. Úgy dönt, meglátogatja. Udzsiba érve Kaoru kilesi a herceg lányainak, az idősebb Óigiminek és a fiatalabb Naka no Kiminek koncertjét. Megtetszik neki az idősebb nővér, s udvarlasként leveleket küld neki. A fejezet Kaoru egyik verse után kapta címét, amelyben „a híd hölgyéhez” intéz szerelmes szavakat. E hölgy Óigimi, a híd pedig a széles, fából készült, íves fahídra utal, amelyről Udzsi ismert volt a Heian-korban. A hölgyek kísérője, Ben no Kimi, a megboldogult Kasivagi dajkája volt, akitől Kaoru megtudja, hogy valójában nem Gendzsi, hanem Kasivagi volt vér szerinti apja.

„Ez a jámbor vén legyen útmutatónk,
hogy jöjjön bármi, eskünket sose szegjük.”
I. 106. (4.)

46. A TÖLGYFA ALATT

Kaoru beszámolója az udzsibeli hölgyekről felkelti Niou érdeklődését, és indokot keres a herceg és családja meglátogatására. Egy zarándokútjáról hazavezető útja során megpihen Júgiri udzsi birtokán, s megismerkedik a herceggel és háza népével. A herceg sejti élete végének közelgő eljövételét, ezért leányai gondviselését Kaorura bízta. A Nyolcadik Herceg pár hónap elteltével életét veszti. Lányai mély gyászba merülnek.

„Az udzsibeli villa napról napra magányosabb lett. Néha benézett hozzájuk egy-egy falusi bugris, s az efféle látogatások, amelyeket apjuk életében észre sem vettek, színt jelentettek az egyhangúságban. A hegyi lakók rőzsét és mindenféle magvakat hoztak, az apát faszenet és egyéb készleteket küldött.” (III. 199.)

Niou és Kaoru egy emberként remélik, hogy a hercegnők hamarosan levetkezik gyászukat, s szabad folyást engedhetnek érzelmeiknek.

„Bíborszínűek mind e virágok,
de nem úgy, ahogy én szeretném.”
III. 137. (44.)

47. HÁRMAS BOG

Niou herceg Naka no Kiminek, Kaoru pedig nővéreinek, Óigiminek udvarol hevesen. Míg Niou terveit siker koronázza, az idősebb hölgy vallási elzárkózásban képzelet el jövőjét és elutasítja Kaoru minden közeledését. Óigimit mélyen érinti Kaoru kéretlen közeledése, s szerelmes húga szomorúsága is, akit egyre elhanyagol Niou herceg. Ennek oka az, hogy Júgiri úgy dönt, hozzáadja lányát, Roku no Kimit. Óigimi mély szomorúsága és folyamatos aggodalmi rövidesen halálát okozzák.

„Hajóink a fénylő tavaszi napba kieveznek,
a vízpermet a lapátról: mint szélben a szirmok.”
II. 168. (24.)

48. PÁFRÁNY SARJAK

Kaoru nem tér magához az Óigimi halála után érzett gyászból. Naka no Kimi szintén gyásznapokat él meg udzsi magányában. Niou úgy dönt, beköltözteti a hölgyet nidzsói kúriájába és feleségül veszi. Kaoru azon kapja magát, hogy a nővér elvesztése után immár a fiatalabb hercegnő iránt érez vonzalmat. Az albumban ábrázolt jelenet verses párbeszédéből kiderül, hogy Niou megsejtette barátja érzelmeinek megváltozását.

„Összhangban van e gally azzal, aki letörte:
Titkos illatot orrontok a felszín alatt.” (III. 281–282.)

Naka no Kimi városba költöztetése nem ok nélkül nyugtalanítja a lányt: küszöbön Niou és Roku no Kimi házassága, mely ha megvalósul, örök rivalizáláshoz vezet majd a két feleség között.

„Őszi éj holdja a kis zugot nem feledi,
mely a felhők magasából most távol esik.”
ll. 527. (38.)

49. A REPKÉNY

A regnáló császár Kaorunak szánja egyik lánya kezét. Bár Kaoru nem igazán lelkes, kitűzik az esküvő időpontját. Niou és Roku no Kimi esküvőjéhez is folynak az előkészületek. Az ekkor már várandós Naka no Kimi, az udzsi feleség egyre boldogtalanabb és féltékenyebb. Kaoru egyre jobban beleszeret Naka no Kimibe, s egyre mélyebb a kétségbeesése amiatt, hogy nem kaphatja meg őt. Minden reménye elszáll, miután megszületik a hölgy és Niou herceg közös gyermeke. Ki kell vernie a fejéből a hölgyet. Kaoru kötelességét teljesítve elveszi feleségül a császár leányát, a Második Hercegnőt, szíve azonban Udzsiban marad: egy látogatása alkalmával szemet vet Óigimi és Naka no Kimi féltestvérére, Ukifunéra.

„Fordítod vissza, mondod – talán kifordítod
kínai köntösöd inkább, különben magányos az álom.”
ll. 150. (22.)

50. A KELETI HÁZIKÓ

Ukifune, Naka no Kimi féltestvére Heianba költözik, nővére házába. Kaoru élénken érdeklődik a lány iránt annak édesanyjánál, de a nő nem veszi komolyan Kaoru ajánlatát: lányát túl alacsony rangúnak tartja ahhoz, hogy egy ilyen finom nemesember feleségül kérje. Ráadásul Ukifune még be sem rendezkedett, s a házigazda Niou máris megpróbál a kegyeibe férkőzni. Niou erőszakos viselkedésétől megriadva anyja egy szandzsói házba menekíti Ukifunét. A keleti házikóként emlegetett szerény lakhelyet Kaoru könnyűszerrel megtalálja: „Már közeledett a hajnal, de nem kukorékoltak a kakasok. A közeli utcáról behallatszott a házalók álmos hangja, amint a Kaoru számára teljesen ismeretlen áruikat kínálgatták. Úgy hallotta, a nők közülük úgy festenek, akár a démonok, amint fel-alá járkálnak a pirkadatban, fejük búbján az árukkal. Új élmény volt ez számára, hogy ilyen örömfonadék közepette töltse az éjszakát, s egyáltalán nem unatkozott. Végül meghallotta, amint az őrség adja le a szolgálatot. Odarendelve a hintót a kétszárnyú sarokajtóhoz, karjába kapta és kivitte a lányt.” (III. 404.) Kaoru titokban visszatér Udzsiba Ukifunéval.

„Ha a válás után még marad ott képmás,
lesz az az én bánatomra kicsi vigasz.”
I. 324. (12.)

51. CSÓNAK A VÍZEN

Niou nyughatatlan Ukifune eltűnése miatt, kideríti hollétét és látogatására indul. Kaorunak adja ki magát és meghódítja a hölgyet. Ukifune képtelen dűlőre jutni, melyiket válassza a két férfi közül: a sármos Niout, vagy a mély érzésű, komoly Kaorut?

„Aggódott közben Niou is. [...] Meggondolatlanul, mint mindig, elrohant Udzsiba.” (III. 459.) „...váltig lovon ülve, bizonyos távolságban várakozott. Különféle kutyák iramodtak oda hozzá, s a legkevésbé sem elegánsan megugatták. Emberei kegyetlenül meg voltak rémülve. [...] Tokikata leterített egy nyeregtakarót valami favágó kerítése mellé, amelyet tüskés bokrok és gubancos fűcsomók szegélyeztek. Niou leszállt a lováról.” (III. 460–461.)

A szolgálóval, Dzsidszúval merül bizalmas beszélgetésbe arról, miért nem fogadja Ukifune. Niou látogatása után a hölgy vigasztalhatatlan elkeseredésbe esik, s úgy dönt, hogy a kellemetlen szituációt csak úgy oldhatja meg, ha örökre eltűnik a két férfi életéből.

„Fésűket adtam, messzire küldtelek egykor.
Most engem küld az isten messzire tőled?”
II. 7. (17.)

52. A KÉRÉSZ

Ukifune eltűnt. Mindenki öngyilkosságra gyanakszik, de testét sehol nem lelik. Arra gyanakodnak, hogy a folyóba vethette magát. Hogy a rossz nyelvek működését megakadályozzák, háznépe hamis temetést rendez Ukifunénak. A hercegek a fővárosban gyászolnak, s egymást próbálják vigasztalni, bár egyikük sem vallja be őszintén a másiknak Ukifunéval folytatott kapcsolata természetét. Niou rövid időn belül föleszmél gyászából és folytatja szerelmes kalandjait az udvarban. Kaoru azonban befelé fordul, s az élet pillanatnyiságán gondolkodik naphosszat. A Heian-kor legjellemzőbb életérzése, a *mono no aware*, az elillanó élet édes-bús gondolata ebben a fejezetben sűrűsödik össze a regény során a legintenzívebben: kérészek vagyunk.

„E koto hangja mennyei muzsikál.
Lehet-e közönyös, aki betéved ide?”
I. 57. (2.)

53. ÍRÁSGYAKORLAT

Jogava szerzetes elöljárója egy zarándokltról hazatérőben kíséretével megtalálja a bujosó, félholt Ukifunét. A buddhista főpap házában a lány újra erőre kap, s úgy dönt, apácának áll. A főpap húga, aki szintén apáca, fogadott lányaként gondol Ukifunéra.

„A kilencedik hónapban az apáca úgy döntött, hogy elzarándokol Hacuszéba.” (III. 534.) „Attól félve, hogy a lány egyedül érzi majd magát, hátrahagyta vele három szolgálóját: az érzékeny és művelt Sósót, egy Szaemon nevű öregasszonyt és egy kisleányt. Mélán nézve a zarándokok után, Ukifunének úgy rémlett, még fenyegetőbbben ereszkedik le köréje a magány. [...]

– Ejnye-bejnye! Ez a búskomorság kezd ragadós lenni. Lássuk, meg tudlak-e verni gó-ban.

– Persze hogy meg tudsz. Én mindig veszítek. – Ám nem volt ellenére a javaslat, ezért előszedték a táblát. Könnyű győzelemre számítva Sósó hagyta, hogy a lány kezdjen. A lány azonban korántsem volt gyenge játékos, és a következő körben Sósó hamar hagyta magát rábeszélni, hogy ő kezdjen.” (III. 535–536.)

Kaoru az akasi császárnőtől értesül róla, hol rejtőzhet Ukifune, és eltervezi, hogyan látogathatná meg.

„Vigyázní kell rajta, mert foghíjas a híd.
Biztos-e, hogy korhadva szét nem esik?”
III. 435. (51.)

54. AZ ÁLMOK HÍDJÁN

Kaoru meglátogatja Jogava buddhista főpapját, hogy információt kérjen a lány hollétéről. A szerzetes, bár bevallja, hogy ő bújtatja Ukifunét, nem ajánlja föl kíséretét, sőt, Kaorut is arra kéri, hogy ne háborgassa a világnak hátat fordított hölgyet. Végül úgy döntenek, Ukifune öccsét küldik el a hölgyhöz Kaoru levelével, hogy elzárkózását tiszteletben tartsák. Ukifune a levél hatására mély letargiába esik, s válasz nélkül küldi el öccsét. Életét elzárkózva éli tovább, soha többé nem látják viszont egymást Kaoruuval. Ezzel a jelenettel ér véget a *Gendzsi regénye*.

KEDVES LÁTOGATÓ,

ha megtekintette a kiállítást, kérjük,
tegye vissza a vezetőt, hogy más is
használhassa a kiállításon.

HOPP FERENC
ÁZSIAI MŰVÉSZETI
MÚZEUM